

ОСВІТА В ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Ефективний розвиток суспільства може бути забезпечений лише за наявності високого інтелектуального потенціалу нації. Сучасні кризові явища у економічній та соціальній сферах потребують заходів їх подолання й переходу країни на інноваційний шлях розвитку. Такий розвиток є невід'ємною складовою комплексу стратегічних національних інтересів держави.

Особливої актуальності набуває проблема дослідження освіти як стратегічного ресурсу інноваційного розвитку українського суспільства.

У широкому розумінні інновації розглядаються як прибуткове використання ідей, винаходів у вигляді нових продуктів, послуг, організаційно-технічних і соціально-економічних рішень виробничого, фінансового, комерційного характеру. Закон України «Про інноваційну діяльність» трактує інновації як «новостворені (застосовані) і вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукцію або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери» [2].

Україна, маючи великий інтелектуальний і науково-технологічний потенціал та використовуючи чинники інтелектуально-освітнього потенціалу, розвитку науки й інноваційної активності та діяльності політичних інститутів, повинна орієнтуватися на науково-технологічні моделі економічного зростання.

Стратегія передбачає здатність здійснити технологічний ривок, який вступає в суперечність зі «свободою» ринкового саморегулювання. Для реалізації стратегії важливим є не лише наявний стан суспільного розвитку, але й переконання народу в його причетності до інноваційного прогресу та загальна освіченість населення. Інформація й знання стають універсальним субститутом сировини, праці й інших ресурсів. Найбільш важливими ознаками створення інформаційної цивілізації (цивілізації знань) є:

- зростання ролі науки та освіти. Наука трактується як надзвичайно ефективна виробнича діяльність, що полягає в генеруванні знань. Одночасно надається велике значення системі освіти як сфері створення інтелектуального потенціалу, необхідного для використання знань;

- перетворення знань у виробничий ресурс: знання стають основним показником економічного розвитку й суспільного добробуту. Уміння відповідного використання цього ресурсу стає фактором конкурентної переваги в міжнародному масштабі;

- розвиток інформаційних технологій (у тому числі інформаційних і телекомунікаційних), які стають необхідною складовою всіх інших технологій;

- зміни у виробничій діяльності всіх секторів економіки [3].

Постіндустріальне суспільство передбачає безперервне технологічне оновлення виробництва та розширене відтворення знань, а також їх відносну доступність.

Інтелектуальний розвиток сучасної людини, у свою чергу, є необхідною передумовою її життя. Характеризуючи постіндустріальне суспільство Д. Белл писав: «...постіндустріальне суспільство визначається як суспільство, в економіці якого відбувся перехід від переважного виробництва товарів до виробництва послуг, проведення досліджень, організації системи освіти та якості життя; в якому клас технічних фахівців став основною професійною групою та, що найважливіше, в якому впровадження нововведень дедалі більше стало залежати від досягнень теоретичного знання...» [4, 661].

Інноваційний тип розвитку суспільства характеризується перенесенням акценту на використання принципово нових прогресивних технологій, переходом до випуску високотехнологічної продукції, прогресивними організаційними і управлінськими рішеннями в інноваційній діяльності.

Ураховуючи важливість інноваційного розвитку суспільства в Україні прийнято кілька важливих законів: «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», Концепція науково-технічного та інноваційного розвитку України. Інноваційний розвиток є невід'ємною складовою задоволення широкого комплексу національних інтересів держави. У Законі України «Про інноваційну діяльність» він розглядається як процес структурного вдосконалення національної економіки, що досягається, переважно, за рахунок практичного використання нових знань для зростання обсягів суспільного виробництва, підвищення якості суспільного продукту, зміцнення національної конкурентоспроможності та прискорення соціального прогресу в суспільстві.

Стратегія систематизує і конкретизує законодавчі, нормативні та інші засади організації наукової, науково-технічної, інноваційної та підприємницької діяльності, що містяться в сучасному законодавстві України, нормативних та програмних документах органів державної влади і, разом з іншими державними стратегічними документами, є стрижневою основою для подальшого розвитку законодавчої і нормативної бази в цій сфері, для формування державних, регіональних і галузевих програм інноваційного розвитку, забезпечення скоординованої діяльності влади, суспільства, підприємництва, науки та освіти.

Традиційно інновації досліджувались в площині економічних концепцій. Але сьогодні є актуальним дослідження інновацій і в освітньому просторі. Освітні інновації науковці розглядають як цілеспрямований процес часткових змін, що сприяють модифікації мети, змісту, методів, форм навчання і виховання, адаптації освітнього процесу до нових вимог. Одним із важливих факторів інноваційного розвитку освіти можна вважати її здатність адаптуватися до мінливого середовища. Важливим у цьому контексті є об'єднання інтелектуальних і матеріально-технічних ресурсів сфери науки й вищої освіти, що повинно стати завданням державної політики щодо задоволення кадрових потреб сучасної економіки і формування нового мислення в суспільстві.

Важливо звернути увагу на те, що сьогодні вища освіта, не зважаючи на скорочення фінансової підтримки держави, почала активніше розвивати різні форми інтеграції з виробництвом у процесі підготовки кадрів та здійсненні наукових розробок.

У сфері наукової співпраці вища школа окрім традиційних досліджень і розроблень, обмежених рамками університетських лабораторій, почала виконувати й невластиву їй раніше у радянській практиці функцію – доведення досліджень до конкретних технологічних рішень.

Наукова та освітня діяльність повинна бути поєднана з інноваційною діяльністю, яка є процесом створення нових продуктів, що заснований на використанні досягнень науки та передового досвіду і забезпечує високу ефективність виробничих систем або якість продукції.

Висновки. Сучасна освіта має всі можливості взаємодіяти з різними секторами економіки та іншими сферами суспільного життя, сприяє забезпеченню реалізації інноваційної моделі розвитку держави. Основними завданнями сучасної освіти щодо оптимізації інноваційного розвитку українського суспільства є підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних до інноваційної діяльності; підвищення якості знань; розробка та впровадження сучасних форм, методів та технологій навчання; створення сприятливих умов для науково-дослідницької роботи. Сутність науково-інноваційної діяльності полягає у переході від класичної схеми «освіта – наука» до схеми «освіта – наука – інноваційна діяльність». Отже, швидкість та ефективність інноваційних процесів в Україні суттєво залежать від рівня розвитку та стану вітчизняної освіти, ефективності державної політики щодо її модернізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» (№ 40-IV від 04.07.2002 року). Режим доступу: www.rada.gov.ua.
2. Іванілов О.С. Економіка підприємства: Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 728 с.
3. Інноваційна стратегія українських реформ / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць. Київ: Знання України, 2017. 336 с.
4. Сафіулін В.І. Інноваційний пошук нових технологій навчання. *Інноваційні пошуки сучасній освіті* / За ред. Л.І. Даниленко, В.Ф. Паламарчук. Київ: Логос, 2016. 264 с.

Юрій КИРИЛЬЧУК
(Рівне, Україна)

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ СФЕРИ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ: ПРОБЛЕМНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Розширення туристичної індустрії у глобалізованому соціально-економічному просторі України робить актуальним завдання подальшого розвитку вітчизняної галузі туристичних послуг. Успіх реалізації цього завдання значною мірою визначається якістю підготовки фахівців туристичної сфери.

Підготовка фахівців для сфери туризму є важливою складовою сучасної системи професійної освіти, концептуальні положення якої висвітлені в законах України «Про освіту», «Про туризм», Державній національній програмі «Освіта» («Україна